

A nemzeti kisebbségek helyzete az Európai Unióban – konferencia

November 7-én és 8-án *A nemzeti kisebbségek helyzete az Európai Unióban* címmel nemzetközi konferenciát tartottak a budapesti Bolgár Művelődési Házban. Az Európai Unióra összpontosító tanácskozás kiemelt témája a nemzeti kisebbségi értékmegőrzés, valamint az identitás és nyelvhasználat erősítése, a kedvező magyar, illetve külföldi gyakorlatok, jó példák összegyűjtésével, bemutatásával.

Az eseményen a Magyarországon és az Európai Unió más országaiban elismert nemzeti kisebbségek képviselői találkoztak. A hivatalos program előtt az előadók meglátogatták a budapesti *Nikola Tesla Szerb Tanítási Nyelvvű Óvoda és Általános Iskolát*, ahol a szerb néphagyományokból is ízelítőt kaptak.



Az Európai Unió Magyarország által betöltött soros tanácsi elnöksége alkalmával szervezett rendezvényen a németországi dán, fríz és szorb kisebbségek, valamint a dél-tiroli népcsoportok, a franciaországi elzászi németység és a szlovén nemzeti közösségek helyzete mellett Magyarország nemzetiségpolitikájával is megismerkedhettek a résztvevők.

Az esemény első napján *Semjén* Zsolt miniszterelnök-helyettes úgy fogalmazott: az emberiség értékgazdagsága a nemzetek, a nemzetiségek sokszínűségében áll fenn. Ezért minden állam feladata segíteni, hogy a nemzetiségek megőrizhessék az értékeiket. A miniszterelnök-helyettes szerint a nemzetek és a nemzetiségek ügyében két filozófiai tévedést lehet elkövetni. Az egyik az, amikor nem tekintik értéknek a nemzeti létet – mint például az internacionalizmus –, a másik pedig a sovinizmus, amikor egy nemzet életjoga alapján tagadja más nemzetek és nemzetiségek létezéshez való jogát. Mi keresztény alapon mindkét szélsőséget elutasítjuk – szögezte le. A nemzetiségek értékgazdagságára példaként hozta a magyarországi németiséget, akiknek kultúrája egyfelől része az egyetemes német kultúrának, másfelől pedig az egyetemes magyar kultúrának is, de olyan sajátos és megismételhetetlen értékgazdagság ez, amelyet csak és kizárólag a ma-

gyarországi németek tudnak megőrizni – utalt a sváb hagyományokra. Ezért az a kormány filozófiája, hogy minden nemzetiség értékeit meg kell őrizni, és államilag támogatni kell őket – jelentette ki. Arra is kitért, hogy a magyar törvényekben tudatosan kerülnek a kisebbség szót, és beszélnek nemzetiségekről, mert a kisebbség valamilyen hiányt jelent a többséghez viszonyítva, holott a létszámbeli kisebbség nem jelent értékbeli kisebbséget.

Elmondta: Magyarország alaptörvénye tételelesen leszögezi, hogy a nemzetiségekhez tartozóknak joguk van a szabad identitás vállalásához, az anyanyelv használatához, valamint a kulturális autonómiához is. *Ebben a formában a tizenhárom őshonos nemzetiséget ismerjük el, ugyanis velük szemben diszkriminatív lenne, ha a közelmúltban idetelepült csoportok ugyanolyan jogokat kapnának, mint a velünk évszázadok óta történelmi sorsközösségben élő őshonos kisebbségek* – fogalmazott Semjén Zsolt. Mióta a Fidesz-KDNP kormányoz a Magyarországon, a nemzetiségi köznevelési intézmények száma tizenkettőről száznyolcra nőtt. Ezekben több mint húszezer diák tanul, és korábban soha nem látott állami támogatást kapnak – jegyezte meg a miniszterelnök-helyettes. Fontosnak nevezte, hogy az alaptörvény kinyilvánítja: az őshonos nemzetiségek államalkotó tényezők. Mindegyiküket alanyi jogon megilleti, hogy országgyűlési szószóelőjük, sőt bizonyos feltételek teljesülése esetén országgyűlési képviselőjük is legyen. Ezt eddig a német nemzetiség tudta elérni – tette hozzá. Szólt arról is, hogy *a nemzetiségek országos szinten tizenhárom, területi szinten negyvennégy, települési szinten ezertizennyolc önkormányzattal rendelkeznek.*

Amilyen jogokat a határon túli magyarság számára kérünk, azokat mi száz százalékosan nyújtjuk az itt élő nemzetiségek számára – emelte ki Semjén Zsolt, példaként említve, hogy Magyarország számára semmilyen gondot nem jelent, ha a nemzetiségek használják saját jelképeiket, vagy ha kettős állampolgárrá válnak. Az őshonos kisebbségeink hídként működnek Magyarország és az adott anyaország között. Ha egy ország és Magyarország között a viszony nem a legmegfelelőbb, abból semmilyen hátrány nem „áramolhat át” az adott magyarországi nemzetiségre, ha viszont a kapcsolat gyümölcsöző, akkor ebből részesüljön az adott magyarországi nemzetiség – mondta a miniszterelnök-helyettes.

Kardos Gábor, az Európa Tanács Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartája szakértői bizottságának tagja, kisebbségkutató, tanácsvezető egyetemi tanár az uniós kisebbségpolitikáról szóló előadásában ez után arról beszélt, hogy az Európai Unióban nincs „nemzetiségi kisebbségi instrumentum”, az identitásvédő jogok nem kaptak és kapnak megfelelő védelmet. Kifejtette: a kialakult helyzet egyrészt az Európai Bizottság, másrészt a tagállamok nemzeti kisebbségeket érintő kérdésektől való elfordulásával magyarázható. Az Európai Bizottság kényes kérdésnek tekinti a nemzetiségi jogok védelmét, amelyből igyekeznek kimaradni. Hozzátette: a *Minority SafePack* kapcsán a Bizottság egyszerűen arra a következtetésre jutott, hogy „tulajdonképpen nincs mit tenni, nincs jogalkotási helyzet, semmiféle feladat nem hárul rá”. A Bizottságot emellett rendkívüli módon foglalkoztatják a technikai nehézségek, elsősorban a kisebbségi nyelvek unión belüli használatával összefüggő gondok, főként a fordítási költségek – jegyezte meg. Rámutatott: a tagállamok egyik csoportjában az országok elismerik és megfelelő módon védik a nemzeti kisebbségeket, másik csoportjukban azonban problémaként tekintenek rájuk. A két csoport között negatív konszenzus alakult ki a kérdés hanyagolása miatt, amely arra a félelemre vezethető vissza, hogy a témakörben születő uniós jog tagállami szinten kötelező érvényű lenne.

Szili Katalin miniszterelnöki főtanácsadó beszédében kiemelte, hogy nem szabad megfélemlíteni a nemzeti kisebbségek védelméről. Európában, de az egész világban is a hosszú távú stabilitásnak, a demokrá-



Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes beszédet mond a Nemzeti kisebbségek helyzete az Európai Unióban című konferencia első napján a Bolgár Múvelődési Házban
2024. november 7-én.

MTI/Bruzák Noémi

A Horvát Köztársaság miniszterelnöke, Andrej Plenković részt vett az Európai Politikai Közösségi Cúcstalálkozó Budapesten. Ebből az alkalomból találkozott az Országos Horvát Önkormányzat elnökével, Gugán Ivánnal





cia kiteljesítésének és a jogállamiságnak is kérdése, hogyan kezelik a kisebbségek problémáit – figyelemmel a bevándorló közösségek mozgására is. Hangsúlyozta, a nemzeti kisebbségeket úgy kell integrálni az adott államba, hogy az ne eredményezze asszimilációjukat, ehhez pedig a kollektív jogok biztosítása szükséges. Az őshonos nemzeti kisebbségek számára megoldást jelentene, ha az Európa Tanács által elfogadott szabályokat az Európai Unió köteles volna beemlíteni a saját jogrendjébe.

Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára arról beszélt, milyen nagy jelentősége van annak, hogy a nyelvet, a kultúrát miként őrzik meg és adják tovább a nemzetiségek, és ebben a többségi nemzeteknek is feladata, felelősége van. A tizenhárom magyarországi őshonos nemzetiségről szólva megjegyezte: nyelvük megőrzése mellett megmaradásuk egyik alapfeltétele az egyházakhoz való kötődés.

Vincze Loránt, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség EP-képviselője, az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) elnöke, elmondta: a kisebbségi jogok tekintetében nem hogy előrelépés nem történt az elmúlt másfél-két évtizedben, hanem inkább visszalépés tapasztalható. Az Európa Tanács kezdi lassan elveszíteni azt a korábbi eltökéltségét, hogy a nemzeti kisebbségek ügyével foglalkozzon – hangsúlyozta. Hozzátette, akadnak azért a nemzeti kisebbségek tekintetében pozitív példaként szolgáló európai uniós tagországok is – ezek közé tartozik Olaszország, Szlovénia és Németország –, amelyekben érvényesül a nemzeti kisebbségek kulturális autonómiája, azonban negatív fejleményként értékelhető például az EU-tag Észtország és Lettország, valamint az Európai Unió társult országává vált Ukrajna nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos politikája.

A németországi dán kisebbség képviselőjében Jens A. Christiansen, a dél-schleswigi dán közösség egyesület vezetője szólalt fel, őt a frízeket képviselő Bahne Bahnsen, az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) alelnöke követte. Madlena Mahling a szorb közösség helyzetét mutatta be. A szorbok nyugati szláv népcsoport, Németország szászországi és brandenburgi területein élnek. A dél-tiroli németek képviselőjében Paul Videsott, a bolzanói Népcsoportok Intézet igazgatója szólalt fel – utalva arra, hogy a régióban élő német közösség évtizedek óta autonóm jogokkal rendelkezik, amelyet a helyi ladin népcsoport is megkapott. Jean Favre az elzászi közösség képviselőjében a „nem létező nemzeti kisebbségek” védelmének kihívásait taglalta, utalva a francia kisebbségpolitika szűk korlátaira. Vesna Humar, a Szlovén Köztársaság Határon Túli és a Világban Élő Szlovének Kormányhivatalának államtitkára Szlovénia kisebbségpolitikájáról, a határokon átnyúló együttműködésről és a kulturális értékek cseréjének lehetőségeiről beszélt.

Tanulságos előadások és a hazai nemzetiségek sokszínű táncos-zenei bemutatója gazdagították a kétnapos nemzetközi konferenciát.

Forrás: MTI

